

Valgevene nimede kirjutamine eesti tekstis

Emakeele Seltsi keeleteoimkond arutas Peeter Pälli algatusel valgevene nimede edasiandmist eesti tekstis oma koosolekul 6. detsembril 2023. Sellele järgnenud avalikul arutelul märkusi ega ettepanekuid kavandi kohta ei esitatud.

Keeleteoimkonna otsus (06.03.2024)

Kiita heaks valgevene nimede edasiandmine eesti tekstis ÜRO 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsiooni kohaselt (vt lisa).

Selgitus

Senine soovitus on olnud kasutada valgevene nimede jaoks eesti transkriptsiooni (1975), mille töötas omal ajal välja Olev Jõgi. Üldpõhimõttena on Eestis antud eelistus rahvusvaheliselt heaks kiidetud latinisatsioonisüsteemidele, seega nendele, mis ÜRO kohanimekorralduskoverentside ja ekspertide rühma istungite raames on heaks kiidetud. Tõsi, viimastel aegadel on eri põhjustel hoidutud mõne ÜRO heakskiidetud süsteemi kasutusele võtust Eestis. Selles nimekirjas oli ka 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsioon, sest esialgu oli veel vähe märke tema tegelikust kasutusest Valgevenes.

Nüüdseks on tema kasutust juba rohkem näha ning kindlust annab ka asjaolu, et süsteem põhineb valgevene keele ajaloolisel ladinatähelisel kirjaviisil (*tacinka*). Viimasest on eri versioone, kuid väljavalitud kirjaviis on küllaltki loogiline ja häälduse edasiandmisel suhteliselt täpne. Kirjaviis põhineb paljude ladinatäheliste slaavi keelte põhimõtetel ja selles kasutatavad tähed (č, š, ž, palataliseeritud ć, ǃ, ř, ś, ź), on üldiselt eestlastele tuttavad. Seetõttu soovitab keeleteoimkond edaspidi kasutada valgevene nimede edasiandmiseks Valgevene omaladinat.

LISA

Valgevene-ladina tähetabel

(ÜRO 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsioon)

Tähed	Vasted	Näited
А а	= a	Анатоль = Anatoł, Бачыла = Bačyła, Варапаева = Varapajeva, Маладзечна = Maladziečna
Б б	= b	Брыль = Brył, Брагін = Brahın
В в	= v	Валюгін = Valiuhın, Вязынь = Viazuń, Навум = Navum
Г г	= h	Глуск = Hlusk, Багдановіч = Bahdanovič
Д д	= d	Дудар = Dudar, Дронькі = Drońki, Кандрат = Kandrat, Джалюк = Džaliuk, Дзяргай = Džiarhaj, Аркадзь = Arkadž, Мядзель = Miadzieł
Е е	= je ¹	Ельск = Jełsk, Кірэнка = Kirejenka, Заліп’е = Zalipje, Задвор’е = Zadvorje
	= ie ²	Вербавічы = Vierbavičy
Ё ё	= jo ¹	Абеліёвіч = Abielijovič
	= io ²	Васілёнак = Vasilionak, Студзёнская Гута = Studzionskaja Huta

Tähed	Vasted	Näited
Ж ж	= ž	Жабіна = Žabina, Мележ = Mieliež, Падлужжа = Padlužža
З з	= z	Зарыцк = Zaryck, Язэп = Jazep, Снядзін = Sniadzin
І і	= i	Івацэвічы = Ivacevičy, Клімковіч = Klimkovič, Нічыпар = Ničupar, Іосіф = Iosif, Мар'іна = Marina
Й й	= j	Самуйлёнак = Samujlionak, Сейлавічы = Siejlavičy
К к	= k	Купала = Kupala, Капчэвічы = Karševičy
Л л	= l	Лазар = Lazar, Кляшторны = Kliaštorny, Пельчыцы = Peĺčyсу, Заполле = Zapollie
М м	= m	Макаёнак = Makajonak, Змітрок = Zmitrok, Медна = Miedna
Н н	= n	Нічыпар = Ničupar, Нарач = Narač, Панчанка = Pańčanka
О о	= o	Осіп = Osip, Колас = Kolas, Морач = Morač
П п	= p	Пестрак = Piestrak, Піліп = Pilip, Парчы = Pačy
Р р	= r	Рыгор = Ryhor, Рэчыца = Rečyса, Прокша = Prokša
С с	= s	Сабаленка = Sabalienka, Сцяпан = Sciapan, Нясвіж = Niasviž, Васіль = Vasiĺ, Валосавічы = Valosavičy, Барыс = Barys, Кастусь = Kastuś, Пятрусь = Piatruś, Беларусь = Bielaruś, Лось = Loś
Т т	= t	Таўляй = Taŭliaj, Тодар = Todar, Струмень = Strumeń
У у	= u	Усцін = Uscin, Уваравічы = Uvaravičy, Якуб = Jakub, Уладзімір = Uładzimir
Ў ў	= ŭ	Быкаў = Bykaŭ, Паўлюк = Paŭliuk, Камароўка = Kamaroŭka
Ф ф	= f	Фашчаўка = Faščaŭka, Няфёд = Niafiod, Дарафей = Darafiej
Х х	= ch	Хадыка = Chadyka, Хвядор = Chviador, Хатынь = Chatuń, Міхась = Michaś, Мухавец = Muchaviec, Цімох = Cimoch
Ц ц	= c	Цвірка = Cvirka, Цішка = Ciška, Шарцін = Šarscin, Камяніца = Kamianica, Аўдоцця = Aŭdoccia, Півіцце = Poviccie, Забалацце = Zabalaccie
Ч ч	= č	Чарот = Čarot, Казловічы = Kazlovičy, Урэчча = Urečča, Вярэчча = Viarečča
Ш ш	= š	Шамякін = Šamiakin, Шчадрын = Ščadryn, Замошша = Zamošša
Ы ы	= y	Скрыган = Skryhan, Сымон = Symon, Сычы = Syčy, Калінкавічы = Kalinkavičy
Ь ь	akuut ³	Хвядось = Chviadoś, Газьба = Hažba, Гдзень = Hdzień
Э э	= e	Чарнышэвіч = Čarnyševič, Брашэвічы = Braševičy, Чэрск = Čersk
Ю ю	= ju ¹ = iu ²	Юрэвіч = Jurevič, Юшкі = Juški Алексютовіч = Alieksiutovič
Я я	= ja ¹ = ia ²	Янка = Janka Веляміцы = Vieliamicy
,	jääb märkimata	Дзям'ян = Dziamjan

1. Sõna algul, samuti täishääliku, ' , ь, ў järeel.
2. Kaashääliku järeel.

3. Peenendusmärki latiniseeritakse akuudiga (´) eelmise tähe peal: дзъ = dź, зъ = ź, лъ = ľ, нь = ñ, сь = ś, цъ = ć.